

REISZ T. CSABA

A „Nemzeti Címer Bizottság”-ról és az állami címerről

A bizottság létrehozása

2011. november 18-án *Magyarország címerének és zászlajának használatáról, valamint állami kitüntetéseiről* címmel törvényjavaslatot nyújtott be dr. Semjén Zsolt, dr. Rubovszky György, dr. Latorcai János és Pálffy István (Kereszténydemokrata Néppárt /KDNP/ frakciója).¹

A javaslat általános indoklása szerint, mivel az Alaptörvényben az ország neve Magyarország, és mert a jogszabályok címe nem módosítható, ezért szükség van a Magyar Köztársaság nemzeti jelképeinek és a Magyar Köztársaságra utaló elnevezésnek a használatáról szóló 1985. évi LXXXIII. törvény (= Njt.) tárgykörének újraszabályozására.² Az Alaptörvény szerint a címer- és zászlóhasználat részletes szabályait, valamint az állami kitüntetéseket sarkalatos törvény határozza meg, ezért a két tárgykört egy törvényben célszerű szabályozni.

A törvényjavaslat a kisebb közösségek (helyi önkormányzat, nemzetiségi önkormányzat) címerhasználatát csak annyiban kívánta szabályozni, hogy azok és a képviselőikre jogosult személyek a hivatali feladataik ellátása során Magyarország címerét engedély nélkül használhatják és elhelyezhetik az épületeiken és helyiségeikben (1. §), továbbá „a helyi önkormányzat és a nemzetiségi önkormányzat címerének Magyarország címerétől megkülönböztethetőnek kell lennie”, valamint „a címer vagy a címeres körbélyegző kötelező használata esetén a helyi önkormányzati címer, illetőleg címeres körbélyegző egyidejűleg nem használható” (4. §). A törvényjavaslat 1–5. szakaszához kapcsolódó részletes indoklás szerint ez a korábbi szabályozás változatlanul hagyását jelenti (vö. Njt. 1. és 13. §).

A törvényjavaslatához november 24-én az ugyancsak KDNP-s dr. Nagy Andor módosító javaslatot nyújtott be, amelynek legfontosabb eleme, hogy „a helyi önkormányzati és a nemzetiségi önkormányzati címerek szakszerű és a címertani hagyományoknak megfelelő megalkotásának elősegítése érdekében a Kormány Nemzeti Címer Bizottságot

(a továbbiakban: Bizottság) működtet. A helyi önkormányzat és a nemzetiségi önkormányzat a címerének megalkotása vagy módosítása előtt kikéri a Bizottság véleményét”, egyúttal felhatalmazást kap a kormány a Nemzeti Címer Bizottság tagjaira, működésére, feladataira és eljárásaira vonatkozó előírások rendeleti szabályozására.³

A módosító javaslat szerint „a címerek a közösség összetartozásának kifejezésére szolgáló jelképek, amelyeknek a közösség méltóságát és hagyományait is tükrözniük kell. Ezért indokolt, hogy a címerek megalkotása vagy megváltoztatása során a heraldikai hagyományok is érvényesüljenek. Ennek elősegítése érdekében szükséges egy olyan szakmai segítségnyújtó intézmény létrehozása, amely ajánlásaival, véleményével – nem sértve a helyi és nemzetiségi önkormányzatok jelképpalkotási szabadságát – hozzájárul ahhoz, hogy az önkormányzatok által kívánatosnak tartott tartalmak kifejezésére a heraldikai követelményeknek megfelelő formai megoldással kerüljön sor. A módosító javaslat ezért a Nemzeti Címer Bizottság létrehozására tesz javaslatot, amelynek véleményét a helyi és a nemzetiségi önkormányzatoknak ki kell kérniük, ha címet alkotnak vagy azt módosítják. A Bizottság tagjaira, működésére és eljárásra vonatkozó szabályozásra a Kormányt indokolt felhatalmazni.”

A törvényjavaslat részletes vitájához a módosító javaslattal az illetékes – köztük az emberi jogi, kisebbségi, civil- és vallásügyi, a kulturális és sajtó, a nemzeti összetartozás – bizottságok ajánlása szerint az említett bizottságok, az előterjesztő képviselője és a kormány is egyetértett (5., 27. pont), azon semmiféle változtatást nem tettek.⁴ A módosító javaslatot december 19-én, a törvényjavaslatot december 23-án fogadta el az országgyűlés, az új törvényt december 30-án hirdették ki (2011. évi CCII. törvény Magyarország címerének és zászlajának használatáról, valamint állami kitüntetéseiről).

¹ A T/4988. iromány (törvényjavaslat) szövegét l.: <http://www.parlament.hu/irom39/04988/04988.pdf>

² Az indoklásban az eredeti törvény száma rosszul szerepel, az helyesen: 1995. évi LXXXIII. törvény.

³ A T/4988-20. módosító indítvány szövegét l. <http://www.parlament.hu/irom39/04988/04988-0020.pdf>

⁴ A T/4988-25. módosító indítvány szövegét l. <http://www.parlament.hu/irom39/04988/04988-0025.pdf>

A bizottság felállítás

A 2011 legvégén létrehozott bizottságra vonatkozó részletes szabályozást a Kormány 138/2016. (VI. 13.) Korm. rendelete a Nemzeti Címer Bizottságról alkotta meg.⁵ A rendelet a bizottság feladatát, tagjait, szervezetét, működését és eljárásrendjét szabályozza.

A bizottság feladata a helyi önkormányzatok és nemzetiségi önkormányzatok címereinek tervezett és már meglévő címereiről címertani szakmai szempontok alapján vélemény kialakítása és szükség szerint javaslatok megfogalmazása a címerek címertani hagyományoknak megfelelő kialakítására.

A bizottságnak öt állandó tagja van: elnöke a miniszterelnök általános helyettese (dr. Semjén Zsolt), a Miniszterelnökséget vezető miniszter vagy az által kijelölt állami vezető, a Köztársasági Elnöki Hivatal főigazgatója vagy az általa kijelölt személy, továbbá az elnök felkérése alapján a Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság elnöke vagy az általa kijelölt személy és a címertan területén elismert heraldikai szakértő. A tagság megszűnik kijelölés esetén lemondással és – jogszabályozás-tanilag helyesen: vagy – a kijelölés visszavonásával, a heraldikai szakértő esetében pedig lemondással és – jogszabályozás-tanilag helyesen: vagy – a megbízás visszavonásával.

A bizottság tagjai tevékenységükért díjazásban nem részesülnek, költségtérítés elszámolására nem jogosultak. A működés feltételeit és a titkársági feladatok ellátását a Miniszterelnökség biztosítja, a bizottság az ügyrendjét maga állapítja meg.

A bizottság szükség szerint, de legalább évente négyszer ülésezik, amit az elnök hív össze, a bizottság határozatképességét legalább három tag – köztük az elnök – jelenléte biztosítja.

A bizottság az önkormányzat felkérése alapján kialakított véleményét – 90 napon belül – állásfoglalásként adja ki, amelyben javaslatokat fogalmazhat meg az önkormányzat részére. Külső szakértőt vehet igénybe és további tájékoztatást kérhet, egyszerű szótöbbséggel, szavazategyenlőség esetén az elnök szavazatával dönt.

A rendelet 2016. június 14-én lépett hatályba, a bizottság elnöke köteles volt az azt követő 15 napon belül felkérni a bizottság tagjait és 45 napon belül összehívni a bizottság alakuló ülését.

Az alakuló ülés másfél hónapos késéssel, 2016. szeptember 13-án volt az Országházban. A címertani szakértők az újsághírek szerint Bertényi Iván professzor és Pandula Attila professzor (?) lettek, elfogadták az ügyrendet, továbbá Felsőlajos, Szombathely, Kiskunlacháza és Szabolcs-Szatmár-Bereg megye címerével kapcsolatos javaslatokat tárgyaltak meg.⁶

Gondolatok a bizottság létrejöttéről

Bárki is mondta először – azt sokan gr. Széchenyi Istvánnak tulajdonítják –, maradéktalanul igaz, hogy „nyelvében

él a nemzet”, ezért a nyelv kifejezőképességének megőrzése nemzeti, annak lerontása pedig – logikusan – azzal ellentétes érdek.

A magyar helyesírás értelemtükröző, ami többek között azt jelenti, hogy „a különírás és az egybeírás révén megkülönböztetjük egymástól a szókapcsolatokat és az összetételeket; az összetett szavak elválasztásakor tekintettel vagyunk az összetételi tagok határára”, és mindez „hozzásegít a közölnivaló árnyalt kifejezéséhez és értelmezéséhez”.⁷ A bizottság elnevezésében ezt a célt (az értelem tükröződését) sajnos nem sikerült elérni. Első olvasásra nem világos, hogy egy olyan bizottságot hoztak létre, amelynek az – egyébként nem létező fogalom, a – nemzeti címer tartozik a tárgykörébe, vagy egy országos, tehát nemzeti szinten működő, a címerekkel foglalkozó bizottság született? Előbbi esetben Nemzeticímer-bizottság, utóbbi esetben Nemzeti Címerbizottság lenne az új alakulat helyes neve.⁸ Célszerű mindenkinek tudatosítania, hogy a helyesírási bizonytalanságok elkerülése érdekében működik a Magyar Tudományos Akadémia Nyelvtudományi Intézetében egy nyelvi tanácsadó iroda (tanacs.nyelvtud@gmail.com), az ott dolgozók készségesen és igen gyorsan választ adnak minden felmerülő kérdésre. A jelzett probléma egyetlen módon orvosolható: a bizottság nevét a törvényben, a rendeletben és a napi működési gyakorlatában is meg kell változtatni a helyes alakra.

A törvény szövege szerint „A helyi önkormányzat és a nemzetiségi önkormányzat a címerének megalkotása vagy módosítása előtt kikéri a Bizottság véleményét”. A jogalkotási szabályok szerint a kijelentő mód felszólító értelmű, vagyis az említett önkormányzatoknak kötelessége kikérni a bizottság véleményét, amelyik a rendelet szerint 90 napon belül állásfoglalás formában adja ki véleményét, amely javaslatokat fogalmazhat meg az önkormányzat számára. Mit jelent mindez? Létrehozhat vagy módosíthat-e az önkormányzat egy címet, ha nem kérte ki a bizottság véleményét vagy az abban foglaltakra mégsem lesz figyelemmel? Tekintettel arra, hogy erre a magatartásra nincsen szankció a szabályozásban, nyugodtan állítható, hogy igen. A felállított bizottság döntésének nincsen – legfeljebb erkölcsi – súlya, az csak egy szolgáltatás, amely legfeljebb a felelős önkormányzat számára presztízsértéket jelent, hogy minősítetten, szabályos címet alkotott. Vagy gazdag az a közigazgatás, amely ilyen szolgáltatáshoz a bizottság tagjaiként meghatározott személyeket rendeli hozzá, vagy egészen más okok húzódnak meg a háttérben, amelyeket még ötletszerűen sem határozhatunk meg, ha azt akarjuk, hogy cikkünk meg jelenjen.

Sajnos egyre többször tapasztalható, hogy egy törvényjavaslatban a tárgykörétől többé vagy kevésbé eltérő területet is szabályoznak. Jelen esetben az állami jelképek és kitüntetések törvényébe került be a nem állami, hanem önkormányzati jelkép (címer) létrehozásához kapcsolódó, pusztán tanácsadással segítő szervezet létrehozása, amely ráadásul semmiféle

⁵ Magyar Közlöny, 2016. évi 84. szám, 6308–6309.

⁶ <http://444.hu/2016/09/13/semjen-zsolt-vezetesevel-megalakult-a-nemzeti-cimer-bizottsag>

⁷ *A magyar helyesírás szabályai*, 12. kiadás (2015). <http://helyesiras.mta.hu/helyesiras/default/akh12>

⁸ Ezt a hibás elnevezést a Wikipédia sem hagyta meg, l. https://hu.wikipedia.org/wiki/Nemzeti_Cimer_Bizottsag

normatív – kötelező magatartást előíró – tevékenységet nem végez majd. A tárgykörtől eltérés sérti a jogbiztonság elvét a jogi norma megismerhetőségének nehezítésével, ráadásul – a bizottság mozgásterére és lehetőségeire, valamint a működés költségvetést alig érintő jellegére tekintettel – teljesen felesleges volt a törvényi szintű – és bármilyen jogi – szabályozás.

Magyarország címeréről

A magyar címertani gyakorlat és a téma szakértőinek elismertsége érdekében nem lett volna rossz dolog – és jogszabály-módosítással még el lehet ezt a célt is érni –, ha egy olyan, a címerekkel nemzeti szinten foglalkozó bizottság (Nemzeti Címerbizottság) jött volna létre, amelyik döntése kötelező erejű, és ezáltal a hazai és nemzetközi viszonylatban is értékes munkát végez. Hogy milyen feladatokkal kellene e bizottságnak foglalkoznia, arra álljon itt egy konkrét példa.

A heraldika a történeti (segéd)tudományok közül kiemelkedik: egyrészt a legnagyobb múlttal – évszázadok tapasztalataival, gyakorlatával és eredményeivel – rendelkezik, másrészt saját nemzeti szakterminológiája alakult ki. Mindez persze nem csak a magyar viszonyokra érvényes. Éppen ezért különös jelentősége van annak, hogy az egyik nemzeti heraldika címerleírása hogyan „fordítható” le egy másik nemzeti heraldika címerleírására. Indokolt a fordítást idézőjelbe tenni, mert nyugodtan mondható, hogy semmiképpen sem lehet szó tényleges, szó szerinti átültetésről, hanem sokkal inkább adaptációról, új címerleírásról beszélhetünk. Nem szabad elfelejteni, hogy egy idegen nyelvű szöveg létrehozásakor nem az adott nyelvet jól vagy rosszul beszélő honfitársunk, hanem az azt a nyelvet – *horribile dictu* – anyanyelvüként beszélők számára készül a fordítás. Ha nem vagyunk tekintettel az adott nyelv esetenként speciális terminológiájára, akkor az előállított fordítás inkább rossz fényt vet ránk, semmint elismerést hoz.

A ma is hatályban lévő állami címerünk 1990. július 11-én került be az Alkotmányba.⁹ Az alkotmánymódosító törvény indoklása szerint „indokoltnak látszik, hogy – tekintettel az állami szimbólumok nagy jelentőségére és érzelmi színezetére – a címerrel alkotmányi rendelkezés szóljon. A javaslat szerint a magyar államiságot a közjogi hagyományoknak megfelelően és a közvélemény többségének álláspontját tükrözően az úgynevezett koronás címer hivatott jelképezni. Ezzel kívánja helyreállítani azt a rendet, amely szervesen illeszkedik szuverén államiságunk történelmi folyamatainak sorába.” A címer leírása a következő:

Alkotmány (1949. évi XX. tv.), 76. § (2) A Magyar Köztársaság címere hegyes talpú, hasított pajzs. Első mezeje vörössel és ezüsttel hétszer vágott. Második, vörös mezejében zöld hármashalomnak arany koronás kiemelkedő középső részén

ezüst kettős kereszt. A pajzson a magyar Szentkorona nyugszik.

Ez a címerleírás a köztársaságot felváltó országjelnevezés mellett egy minimális – helyesírási pontosítást tartalmazó – módosítással az Alaptörvénybe is bekerült:

Alaptörvény (2011. április 25.), I cikk, (1) Magyarország címere hegyes talpú, hasított pajzs. Első mezeje vörössel és ezüsttel hétszer vágott. Második, vörös mezejében zöld hármashalomnak arany koronás kiemelkedő középső részén ezüst kettős kereszt. A pajzson a magyar Szent Korona nyugszik.

Ez a címerleírás a heraldikai szakszókincs és kifejezőkészlet alkalmazásával született, az nem kifogásolható. Nem mondható el ugyanez az Alkotmány (és Alaptörvény) angol nyelvű fordításáról.

Az interneten böngészve az alábbi angol szövegvariációkat lehetjük fel a Magyar Köztársaság címeréről (csak annyit a különbség, hogy az egyikben a jogszabályi kellést kifejező jelen idő – 'is' helyett 'shall be' – áll):

A) The Coat of Arms of the Republic of Hungary is a vertically divided shield with a rounded base coming to a point. The left field contains eight horizontal bars of red and silver. The right field has a background of red and depicts a base of three green hills with a golden crown resting on the center hill and a silver patriarchal cross issuing from the middle of the crown. The Holy Crown of St. Stephen rests on the top of the shield.¹⁰

B) The Coat of Arms of the Republic of Hungary shall be a vertically divided shield with a rounded base coming to a point. The left field contains eight horizontal bars of red and silver. The right field has a background of red and depicts a base of three green hills with a golden crown resting on the center hill and a silver patriarchal cross issuing from the middle of the crown. The Holy Crown of St. Stephen rests on the top of the shield.¹¹

Az Alaptörvény vonatkozó helyére az alábbi variánsokat találtam:

Kormányzati fordítás-tervezet (2011. április 25.), amely a köztársasági államformát elhagyta, a bal és jobb mezőt (left, right shield) helyett első és második mezőt (first, second field), a hegy (hill) helyett dombot (mound) említ, és a koronából kinövő kettős keresztre más igét (issue helyett rise) alkalmaz:

C) The Coat of Arms of Hungary shall be a vertically divided shield with a rounded base coming to a point. The first field contains eight horizontal bars of red and silver. The second field has a background of red and depicts a base of three green mounds with a golden crown resting on the centre mound and a silver patriarchal cross rising from the middle

⁹ 1990. évi XLIV. törvény a Magyar Köztársaság Alkotmányának módosításáról. Talán meggondolandó lenne ezt a napot a magyar heraldika napjává nyilvánítani, amelyre a Nemzeti Címerbizottság javaslatot is tehetne. Analógia lehet erre a magyar zászló és címer napja (március 16.), amelyet 2014-ben fogadott el az országgyűlés (45/2014. /XII. 17./ OGY határozat a magyar zászló és címer napjáról).

¹⁰ Egyesült Nemzetek Szervezete, Emberi jogok főmegbízottja <http://www2.ohchr.org/english/bodies/cescr/docs/E.C.12.HUN.3-Annex2.pdf> (letöltés: 2013. 01. 06.)

¹¹ Milánói Egyetem: <http://users.unimi.it/dirpubesteuropa/wp-content/uploads/Ungheria.Costituzione-aggiornata-al-gennaio-20112.pdf> (letöltés: 2013. 01. 06.)

of the crown. The Holy Crown of St. Stephen rests on the top of the shield.¹²

Az Alaptörvény bevezetésekor az Európa Tanács független alkotmányjogászokból álló tanácsadó szerve, a Velencei Bizottság is foglalkozott az új jogi szabályozással, ehhez megkapta a normaszöveg angol fordítását is, amely a B variánssal azonos, csak az igék a jogi kellést kifejező alakra ('shall be') változtak, más a pajzs alakja ('pointed base') és a Szent Koronát nem köti Szent Istvánhoz:

D) The coat of arms of Hungary shall be a vertically divided shield with a pointed base. The left field shall contain eight horizontal bars of red and silver. The right field shall have a red background and shall depict a base of three green hills with a golden crown atop the central hill and a silver patriarchal cross issuing from the middle of the crown. The Holy Crown shall rest on top of the shield.¹³

Tanulságos összevetni a legfontosabb hatalmi ágak testületeinek és személyének hivatalos honlapján (az angol nyelvű változat) elérhető szövegvariánsokat – bízva abban, hogy az illetékesek a szöveg egységesítésének szükségességét felismerve javítják a szövegeket:

Az Országgyűlés és a Kormány honlapján elérhető angol szöveg teljesen megegyezik:

E) The coat of arms of Hungary shall be a vertically divided shield with a pointed base. The left field shall contain eight horizontal bars of red and silver. The right field shall have a red background and shall depict a base of three green hills with a golden crown atop the higher central hill from which rises a silver patriarchal cross. The Holy Crown shall rest on top of the shield.¹⁴

A Köztársasági Elnöki Hivatal honlapján kétféle szöveg szerepel:

F) The coat of arms of Hungary is a vertically divided shield with a pointed base. The left field contains eight horizontal bars of red and silver. The right field has a red background and depicts a base of three green hills with a golden crown atop the higher central hill from which rises a silver patriarchal cross. The Holy Crown rests on top of the shield.¹⁵

G) The coat of arms of Hungary shall be a vertically divided shield with a pointed base. The left field shall contain eight horizontal bars of red and silver. The right field shall have a red background and shall depict a base of three green hills with a golden crown atop the central hill and a silver patriarchal cross issuing from the middle of the crown. The Holy Crown shall rest on top of the shield.¹⁶

Az alaptörvény öre, az Alkotmánybíróság honlapján több elemében eltérő szöveg olvasható:

¹² https://docs.google.com/document/d/1CM52tGVTcmASMLsna4nUktVa6igNAaQs_rXPkOrxFMM/edit?hl=en

¹³ [http://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-REF\(2011\)019-e#](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-REF(2011)019-e#)

¹⁴ <http://www.parlament.hu/documents/125505/138409/Fundamental+law/73811993-c377-428d-9808-ee03d6fb8178> (2016. november 30.). A Kormány honlapján: <http://www.kormany.hu/download/e/02/00000/The%20New%20Fundamental%20Law%20of%20Hungary.pdf>

¹⁵ http://www.keh.hu/the_fundamental_law/1536-The_fundamental_law_of_Hungary*&pnr=3

¹⁶ http://www.keh.hu/the_coat_of_arms/1576-Coat_of_arms&pnr=1

H) The coat of arms of Hungary shall be a vertically divided shield with a pointed base. The left field shall contain eight horizontal bars of red and silver. The right field shall have a red background and shall depict a base of three green hills with a golden crown atop the higher central hill through which rises a silver patriarchal cross. The Holy Crown of Hungary shall rest on top of the shield.¹⁷

A szövegek első – és nem egyidejű, egymással is összevethető – olvasatakor csak a legalapvetőbb tévedésre kapja fel a fejét a heraldikailag képzett olvasó, ez pedig a címer első mezőjének bal mezőkénti (left field) megnevezése. A heraldika alapelemeinek egyike az a tétel, hogy a pajzsot annak viselője szemszögéből nevezzük el, így számára a pajzs jobb része az, amit szemből nézve bal oldalnak látunk. Ez a téves fogalomhasználat olyan következetes volt, hogy az arra ösztökélt, hogy az angol címerleírás szabályainak érvényesülése szempontjából tüzetesebben is szemügyre vegyem az állami címer angol szövegét. Eredetileg egy jobb fordítás javaslatára is készültem, de a problémák elősorolása után magam is elbizonytalanodtam, hogy mi volna a legszabotusabb. Mindenesetre álljanak itt az észrevételek, amelyek mérlegelésével a jobb angol címerleírás elkészíthető lesz majd.¹⁸

1. Nyelv. Az angol heraldika jelentős mértékben merít a francia heraldikából, ezért az angol címerleírások sok esetben francia szavakat használnak.

2. Állítmány. A címerleírás magyarul is alig tartalmaz igét (van, nyugszik), ha már szükséges, akkor a jogszabályokban alkalmazott, kellést kifejező alakot célszerű használni (shall), az újabb variánsok eszerint járnak el.

3. Pajzs. Bár a pajzs angol fordítása 'shield', de a klasszikusabb kifejezés erre az 'escutcheon', amely a latin scutum szóból ered. Ez a szó jól ismert a latin nyelvű magyar heraldikában is, mert az adományozott általában (katonai) pajzsot nyert, amelynek részletes leírása a tudni illikkel bevezetve szerepelt a címereslevelekben (Scutum videlicet /militare/ ...).

4. Alak. Az állami címer (hegyes talpú) alakjára vonatkozó pontosan megfeleltethető címeralakzatot nem sikerült az angol heraldikában fellelni. Egységes az újabb gyakorlat, és azt „shield with a pointed base”-nek nevezik. Megjegyzendő, hogy a pointed shield sokkal hosszabban hegyesedik lefelé, és inkább a 'couche shield'-re hasonlít a címer alakja. Kérdés, hogy a pajzs alakját le kell-e fordítani, különösen abban az esetben, ha az alakot egyértelműen azonosító elnevezés nincsen? És nem helyesebb-e a „pointed base shield” alakot használni?

5. Hasítás. A címer függőleges felosztásának a magyarhoz (hasítás) hasonlóan az angolban is saját szakszava van, tehát

¹⁷ <http://hunconcourt.hu/rules/fundamental-law>

¹⁸ A cikk elkészítésekor az alábbi angol heraldikai munkák szolgáltak tájékoztatóként, tételes idézésüktől eltekintek: Berry, William: Encyclopaedia Heraldica Or Complete Dictionary of Heraldry. Vol. I. Sherwood, 1828. Robson, Thomas: The British Herald; Or, Cabinet of Armorial Bearings of the Nobility & Gentry of Great Britain & Ireland, from the Earliest to the Present Time: With a Complete Glossary of Heraldic Terms. Vol. III. Sunderland, 1830 (heraldikai fogalommagyarázattal). Parker, James: A Glossary of Terms Used in Heraldry. J. Parker, 1894. A művek az interneten elérhetők.

a pajzs semmiképpen nem „függőlegesen kettéosztott pajzs”, vagyis „vertically divided shield”, hanem ’[parted/party] per pale’.

6. Jobb és bal oldal. A címer jobb és bal oldalát annak viselője szempontjából nevezik el, vagyis szemből nézve az oldalak felcserélődnek. Tehát semmiképpen nem a bal, hanem a jobb mező hétszer vágott. Tekintettel arra, hogy a magyar címerleírás – helyesen – első és második mezőről beszél, célszerűbb ahhoz igazodni (first, second), ahogy az egyedül a C variánsban szerepel. Megjegyzendő, hogy az angolban a jobb oldal elnevezése dexter, a balé sinister.

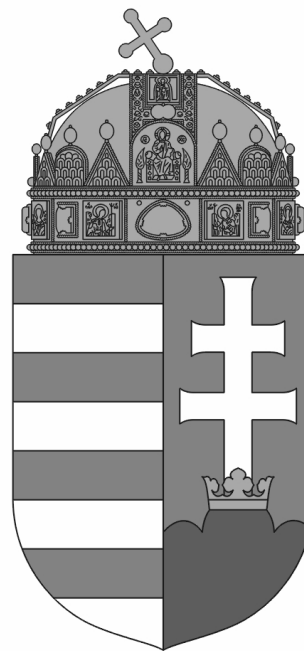
7. Vágás. A két szín váltakozásával történő páratlan számú vízszintes osztás elnevezése a vágás, és ebben az esetben nem jön létre pólya (vagy egyéb hasonló alak). A vágás angol megfelelője a ’barry’, ahol a színek összegyűjtését adják meg meg: barry of eight ...

8. Fémek és színek: az elnevezéseket az angol heraldikában ugyancsak a franciából vették át, így az arany vagy sárga (gold/yellow) heraldikai neve or, az ezüst vagy fehér (silver/white) argent, a fekete (black) sable, a kék (blue) azure, a zöld (green) vert, a piros (red) pedig gules. Eszerint a vörössel és ezüsttel hétszer vágott alak fordítása: barry of eight gules and argent.

9. A hill hegyet, a mound dombot jelent, utóbbi közelebb áll a „halom”-hoz, talán célszerűbb volna ezt használni. A hármas halom visszaadására jobb szerkezet lenne a ’triple mould(s)’, mint ahogy azt Szlovákia címerének angol elemzése esetében is alkalmazták.¹⁹ A hármas halom középső része kiemelkedik, ez az angol címerleírások egyikében sem szerepel, míg a magyarban igen.

10. A kettős kereszt angol heraldikai elnevezése nem ’double cross’, hanem ’patriarchal cross’, ez minden szövegvariánsban így szerepel.

11. A kiemelkedő kereszt esetében a ’rising’ nem helyes, mert ez inkább a repülni készülő (madár)alakokra használatos, helyesebb akkor már az ’issue’ (kiemelkedik) alkalmazása, bár megjegyzendő, hogy a magyar címerleírás szerint sem növekvő vagy kiemelkedő a kereszt, és az angol ezt még kevésbé jelölné.

1. kép – Magyarország címere

12. A Szent Korona semmiképpen sem lehet angolul Szent István koronája, mert ez egy korábbi, mára már nyugvópontra jutott vita felesleges nemzetköziesítése, ugyancsak nem helyes azt Magyarország Szent koronája módon fordítani (H variáns).

13. Bízva abban, hogy az itt elmondottak a kérdés továbbgondolására serkentik a szakembereket, és mielőbb elkészítik Magyarország címerének az angol heraldika szabályait követő leírását, vitaindítóan a következő javaslatot teszem az alaptörvény I cikkelyének első bekezdésére:

The coat of arms of Hungary shall be an escutcheon per pale, [the dexter half] barry of eight gules and argent, [the sinister half] gules, on a triple mould vert a crown or, issuing therefrom a patriarchal cross argent. Holy crown shall rest on the escutcheon.

¹⁹ <http://magyarmegmaradasert.hu/in-english/current-issues/1605-the-triple-mound-and-patriarchal-cross-in-the-coat-of-arms-of-slovakia->